

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Marka Bedřicha, soudce Mgr. Marka Zimy a soudkyně JUDr. Jitky Hroudové ve věci

žalobce: **Moravskoslezský kraj**, IČO 46504940
sídlem 28. října 2771/117, 708 18 Ostrava

proti
žalovanému: **Ministerstvo pro místní rozvoj**
sídlem Staroměstské náměstí 932/6, 110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí ministra žalovaného ze dne 4. 9. 2023, čj. MMR-33135/2023-26

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný poskytl žalobci v roce 2017 dotaci z Integrovaného regionálního operačního programu pro období 2014-2020 (dále jen „IROP“) na projekt „Budova dílen pro obor Opravář zemědělských strojů ve Střední odborné škole Bruntál“ (dále jen „projekt“). V rámci projektu žalobce provedl výběrové řízení na veřejnou zakázku dodávku traktoru a vlečky pro výcvik autoškoly. Žalobce na základě tohoto výběrového řízení uzavřel dne 21. 8. 2018 se společností NAVOS FARM TECHNIC s. r. o. (dále jen „dodavatel“) kupní smlouvu o dodávce traktoru ve výši 1 703 075 Kč vč. DPH (dále jen „kupní smlouva“).
2. Po ukončení realizace projektu žalovaný, jakožto řídicí orgán IROP (dále též „poskytovatel dotace“), informoval žalobce o identifikaci nezpůsobilých výdajů v celkové výši 489 664,60 Kč, resp. o tom, že mu nebude proplacena část dotace ve výši 440 698,14 Kč. Žalobce měl porušit § 4b zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, jelikož vybraný dodavatel je součástí skupiny AGROFERT nepřímo ovládané v době zadání i splnění zakázky veřejným funkcionářem.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Zuzana Fialková.

II. Obsah správního spisu

3. Veřejná zakázka byla zakázkou malého rozsahu, tudíž výběrové řízení probíhalo mimo režim zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. Žalobce zvolil jako způsob výběru dodavatele formu tzv. otevřené výzvy. Dne 7. 8. 2018 přijala Rada žalobce usnesení č. 44/3814, kterým rozhodla o výběru nejvhodnější nabídky a uzavření kupní smlouvy k veřejné zakázce. Kritériem výběru byla nejnižší nabídková cena. Posouzení nabídky spočívalo v kontrole, zda nabídka obsahuje všechny podmínky zadavatele a zda splňuje požadavky uvedené ve výzvě k podání nabídek. Z dokumentu čj. MSK 107911/2018 vyplývá, že výběrová komise ověřila, že dodavatel splnil zadávací podmínky, jež spočívají mj. v tom, že odevzdal čestné prohlášení podle zákona o střetu zájmů. Kupní smlouva byla uzavřena dne 21. 8. 2018.
4. Centrum pro regionální rozvoj České republiky (dále také „zprostředkující subjekt“) zaslalo žalobci stanovisko k veřejné zakázce ze dne 24. 9. 2018. Z něj vyplývá, že na základě provedené kontroly předložené dokumentace nebyla identifikována zjištění, výhrady či připomínky. Ve stanovisku je uvedeno, že se vztahuje pouze k souladu předložené dokumentace s pravidly pro zadávání zakázek IROP. Způsobilost výdajů projektu IROP je standardně ověřována v rámci jiných kontrol projektu, zejm. v rámci kontroly předložených žádostí o platbu.
5. Žalobce byl dne 13. 1. 2023 informován o nevyplacení části dotace opatřením vydaným poskytovatelem dotace podle § 14e odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Při kontrole veřejné zakázky poskytovatel zjistil, že vybraný dodavatel naplňuje podmínku § 4b zákona o střetu zájmů, a kupní smlouva je proto dle tohoto ustanovení neplatná. Vynaložené prostředky nejsou způsobilé k proplacení, neboť nesplňují podmínku věcné způsobilosti výdajů stanovenou v kapitole 10 Obecných pravidel pro žadatele a příjemce v rámci IROP. Poskytovatel dotace odkázal na závěry auditu Evropské komise č. REGC414CZ0133 a na Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 26. 1. 2022 o pozastavení části průběžných plateb z Evropského fondu pro regionální rozvoj na operační program „Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost“ (dále jen „prováděcí rozhodnutí“), ze kterých vyplývá, že Ing. Andrej Babiš je dle zjištění závěrečné zprávy osobou, která i po založení svěřenských fondů nadále ovládá skupinu AGROFERT.
6. Proti výsledku administrativního ověření podal žalobce námitky. Ministr žalovaného shledal napadeným rozhodnutí opatření poskytovatele dotace jako oprávněné a námitkám žalobce nevyhověl. Právní posouzení ze strany poskytovatele dotace, který se ztotožnil s právním posouzením Evropské komise, nelze podle něj považovat za nesprávné či excesivní. V opačném případě by poskytovatel dotace porušil povinnost předcházet nesrovnalostem, jež mu jako jednu ze základních povinností ukládá nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013. V době uzavření kupní smlouvy sice neexistovalo žádné závazné rozhodnutí, které by tuto problematiku řešilo, ovšem dle ministra měl žalobce sám provést zjištění skutkového stavu a jeho vyhodnocení podobně, jako to provedli auditoři Evropské komise. Prováděcí rozhodnutí nemá povahu konstitutivní, ale deklaratorní.

III. Obsah žaloby

7. Žalobce se domáhá zrušení napadeného rozhodnutí pro nezákonnost. Je přesvědčen, že postup při zadání veřejné zakázky byl v souladu s relevantními právními předpisy a s dotačními pravidly. Odkázal na § 122 odst. 4 zákona o veřejných zakázkách s tím, že podrobnější úpravu v té době platná legislativa neobsahovala. Změna podle žalobce přišla až se směrnicí Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. 5. 2018 a její transpozicí v podobě zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů.
8. V době konání výběrového řízení a uzavření kupní smlouvy neexistovalo žádné právně závazné rozhodnutí, na základě, kterého by žalobce mohl shledat porušení zákona o střetu zájmů. Vybraný dodavatel splnil veškeré zákonné podmínky pro účast ve výběrovém řízení a pro

Shodu s prvopisem potvrzuje: Zuzana Fialková.

uzavření kupní smlouvy, kterou s ním žalobce v dobré víře uzavřel. V případě, kdy by žalobce dodavatele z výběrového řízení vyloučil, resp. by s ním neuzavřel smlouvu, postupoval by v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek.

9. Stejně tak v době uzavírání smlouvy neexistoval žádný ustálený výklad stran majetku vloženého do svěřenských fondů v souvislosti s novelou zákona o veřejných zakázkách. Tento výklad přinesl až audit, který proběhl v roce 2019, resp. jeho závěrečná zpráva z roku 2021. Žalovaný porušil zákaz retroaktivity, když při posuzování způsobilosti výdajů vynaložených na veřejnou zakázku zohlednil závěry auditu, který byl dokončen až po uzavření smlouvy na veřejnou zakázku.
10. Konečně, žalovaný nevyplacením části dotace související s veřejnou zakázkou porušil zásadu legitimního očekávání, jelikož zprostředkující subjekt provedl před podpisem smlouvy s vybraným dodavatelem kontrolu veřejné zakázky a nezjistil žádné porušení právních předpisů. K plnění z kupní smlouvy došlo až následně 16. 11. 2018 po schválení postupu poskytovatelem dotace.

IV. Vyjádření žalovaného

11. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné, jelikož má za to, že v napadeném rozhodnutí předložil přesvědčivé důvody, na základě kterých dospěl ministr k závěru, že žalobce uzavřel kupní smlouvu v rozporu s § 4b zákona o střetu zájmů. Žalobce neuvádí žádné nové argumenty, se kterými by se žalovaný v průběhu předchozího řízení již nevypořádal.
12. Veřejná zakázka byla malého rozsahu, tudíž žalobcem uváděný § 122 odst. 4 zákona o veřejných zakázkách není relevantní. Žalobce byl povinen dodržet podmínku v § 4b zákona o střetu zájmů ve znění účinném v době uzavírání kupní smlouvy, který zakazoval zadání zakázky malého rozsahu obchodní společnosti, ve které veřejný funkcionář uvedený v § 2 odst. 1 písm. c) zákona o střetu zájmů nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti. Z údajů v obchodním rejstříku vyplývá, že dodavatel byl v době uzavření kupní smlouvy součástí koncernu AGROFERT, prostřednictvím mateřské společnosti NAVOS, a.s., jejímž jediným akcionářem byla v době zahájení výběrového řízení společnost AGROFERT, a.s. (dále jen „Agrofert“). Žalovaný v informaci o nevyplacení části dotace a následně i v napadeném rozhodnutí podrobně popsal, z jakých důvodů má za to, že společnost Agrofert byla v době zadání veřejné zakázky ovládána tehdejšími představenými vlády České republiky.
13. Žalovaný popírá, že by porušil zásadu zákazu retroaktivity, jelikož v Informaci o nevyplacení části dotace i v napadeném rozhodnutí vždy aplikoval znění § 4b zákona o střetu zájmů účinného v době uzavírání kupní smlouvy, které se ostatně od nabytí účinnosti tohoto ustanovení nezměnilo. Nevyplacení části dotace na základě skutečností, které byly zjištěny až po ukončení výběrového řízení a po podpisu smlouvy, není porušením zásady zákazu retroaktivity. V obecné rovině platí, že způsobilost výdajů je ze strany žalobce a zprostředkujícího subjektu posuzována *ex post*, tedy až po vynaložení výdaje příjemcem. Klíčové je, zda byl postup v rozporu s právními předpisy nebo dotačními pravidly v době uzavření smlouvy s dodavatelem, přičemž z napadeného rozhodnutí je jednoznačně patrné, že k porušení § 4b zákona o střetu zájmů v době uzavření smlouvy došlo. Na tomto závěru nemůže změnit nic ani skutečnost, že v dané době k řešení problematice neexistovala žádná ustálená rozhodovací praxe ani výklad a jednotliví zadavatelé museli sami posoudit komplikovanou problematiku ovládnutí právnických osob.
14. Konečně, nedošlo ani k tvrzenému porušení zásady legitimního očekávání. Kontrola prováděná pracovníky zprostředkujícího subjektu před podpisem smlouvy je v obecné rovině zaměřená výhradně na dodržení pravidel pro zadávání veřejných zakázek a jejím předmětem není dodržení § 4b zákona o střetu zájmů ani jiných právních předpisů. Na tuto skutečnost byl žalobce výslovně upozorněn v závěru stanoviska. Z žádných podkladů, které má žalovaný k dispozici nevyplývá, že by byl postup žalobce v době před uzavřením smlouvy ověřován z pohledu dodržení § 4b

Shodu s prvopisem potvrzuje: Zuzana Fialková.

zákonu o střetu zájmů a žádný takový dokument žalobce ani nepředkládá. Již toto vylučuje možnost, že by bylo žalobci založeno legitimní očekávání, jelikož absentuje jakékoliv ujištění ze strany žalovaného nebo zprostředkujícího subjektu ohledně dodržení § 4b zákona o střetu zájmů či jiný důvod pro založení legitimního očekávání. K tomu žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 15. 8. 2012, čj. 1 Afs 15/2012-38, z něhož vyplývá, že za dodržení všech podmínek dotací jsou odpovědní výlučně příjemci podpor a předpokladem práva dovolávat se legitimního očekávání je poskytnutí konkrétních ujištění ze strany příslušného orgánu, která mohou vzbudit legitimní očekávání a dále skutečnost, že tato ujištění jsou v souladu s právními předpisy.

V. Replika žalobce

15. Žalobce zaslal k vyjádření žalovaného repliku. Skutečnost, že způsobilost vynaložených výdajů je posuzována až *ex post*, žalobce nerozporoval. Trvá však na tom, že způsobilost výdajů musí být posuzována dle pravidel platných a účinných v době toho kterého jednání a vyhodnocení jeho právního jednání podle skutečností v té době neznámých považuje za retroaktivní a má za to, že se žalovaný s jeho tvrzením nevypořádal.

VI. Posouzení věci soudem

16. Ve věci se konalo ústní jednání v souladu s § 49 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).
17. Žalobce setrval na své argumentaci, kterou shrnul. Vybraný dodavatel žalobci předložil čestné prohlášení, že není ve střetu zájmů. Žalobce postupoval zcela v souladu se zákonem, přičemž auditní zpráva byla zveřejněna až následně. Jeho postup navíc kontroloval zprostředkující subjekt, který žádné pochybení neshledal.
18. Žalovaný též setrval na své argumentaci a odkázal na ni. Poukázal na judikaturu správních soudů k § 4c zákona o střetu zájmů s tím, že nyní posuzovaná věc je obdobná, ač se týká § 4b uvedeného zákona.
19. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti. Vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
20. Žalobu podala včas osoba k tomu oprávněná.
21. Žaloba není důvodná.
22. Žalobci nebyla proplacena část dotace z toho důvodu, že kupní smlouva uzavřená s dodavatelem byla neplatná podle § 4b zákona o střetu zájmů, čímž se výdaje staly nezpůsobilými, jelikož byly vynaloženy na základě neplatné smlouvy. Projekt byl financován způsobem *ex post*, což znamená, že příjemce dotace si veškeré náklady hradí sám a k proplacení těchto nákladů dochází zpětně, vynaložené prostředky se tedy příjemci refundují. Při administrativním ověření žádosti o platbu poskytovatel dotace zjistil, že prostředky vynaložené na nákup traktoru byly uhrazeny společností, jejíž vlastník byl v době zadání zakázky i uzavření kupní smlouvy ovládán veřejným funkcionářem – předsedou vlády, Ing. Andrejem Babišem, a to prostřednictvím svěřenského fondu.
23. Žalobce nespornuje samotný fakt, že by v době uzavření kupní smlouvy dodavatel nebyl ovládán veřejným funkcionářem. Je však přesvědčen, že tento fakt nemohl odhalit, jelikož neexistovalo žádné právně závazné rozhodnutí, jež by potvrzovalo, že společnosti skupiny AGROFERT jsou stále fakticky ovládány veřejným funkcionářem. Výklad týkající se vložení majetku do svěřenských fondů v souvislosti s novelou zákona o střetu zájmů přinesl dle žalobce až audit Evropské komise z roku 2019, resp. jeho závěrečná zpráva zveřejněná v roce 2021.
24. Soud při posouzení věci vyšel z následující právní úpravy.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Zuzana Fialková.

25. Podle § 14e věty první rozpočtových pravidel *poskytovatel nemusí vyplatit dotaci nebo její část, domnívá-li se důvodně, že její příjemce v přímé souvislosti s ní porušil povinnosti stanovené právním předpisem nebo nedodržel účel dotace nebo podmínky, za kterých byla dotace poskytnuta;*
26. Poskytovateli dotace je ve smyslu § 14e rozpočtových pravidel dána pravomoc výlučně s konečnou platností rozhodovat o porušení podmínek stanovených v právních předpisech a v rozhodnutí o poskytnutí dotace. Ke krácení dotace z důvodu porušení povinnosti spočívající v porušení pravidel pro zadávání veřejné zakázky dochází před proplacením žádosti o platbu, v níž jsou výdaje na zakázku nárokovány (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 18. 4. 2017, čj. 6 Afs 270/2015-48, č. 3579/2017 Sb. NSS, a navazující rozsudek NSS ze dne 7. 6. 2017, čj. 6 Afs 270/2015-78, či rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2019, čj. 10 Afs 376/2017-49).
27. Zákon o střetu zájmů v § 2 odst. 1 písm. c) stanoví, že *pro účely tohoto zákona se veřejným funkcionářem rozumí člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády.*
28. Podle § 4b zákona o střetu zájmů se *obchodní společnost, ve které veřejný funkcionář uvedený v § 2 odst. 1 písm. c) nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti, se nesmí účastnit zadávacích řízení podle zákona upravujícího zadávání veřejných zakázek jako účastník nebo poddodavatel, prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci. Zadavatel je povinen takovou obchodní společnost vyloučit ze zadávacího řízení. Zadavatel nesmí obchodní společnosti uvedené ve větě první zadat veřejnou zakázku malého rozsahu, takové jednání je neplatné.*
29. Podle § 4c zákona o střetu zájmů je *zakázáno poskytnout dotaci podle právního předpisu upravujícího rozpočtová pravidla nebo investiční pobídku podle právního předpisu upravujícího investiční pobídky obchodní společnosti, ve které veřejný funkcionář uvedený v § 2 odst. 1 písm. c) nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti.*
30. Výklad pojmu *ovládaná a ovládající osoba* je nutno hledat v § 74 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“), dle kterého *ovládající osobou je osoba, která může v obchodní korporaci přímo či nepřímo uplatňovat rozhodující vliv.* Ovládající osobou může být kdokoli, ovládanou osobou rozumí ZOK vždy pouze obchodní korporaci. V prostředí ovládaní lze vliv uplatňovat přímo i nepřímo, tedy i prostřednictvím jiné osoby či subjektu bez právní osobnosti (svěřenského fondu). Tento závěr připouští též odborná literatura (srov. např. komentář k § 71 a 74 ZOK In: Štenglová, I., Havel, B., Čileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020).
31. Zákaz v § 4b zákona o střetu zájmů dopadá na obchodní společnosti, v nichž veřejný funkcionář nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl. Tento zákaz se proto vztáhne i na případ, kdy veřejný funkcionář prostřednictvím svěřenského fondu (nepřímo) vykonává rozhodující vliv na obchodní korporaci (ovládanou osobu), která sama vlastní v obchodní společnosti, jež má být účastna zadávacího řízení podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti.
32. Dodavatel byl v době uzavření smlouvy na veřejnou zakázku součástí skupiny AGROFERT prostřednictvím mateřské společnosti NAVOS, a.s., jejímž jediným akcionářem byla v době zahájení výběrového řízení společnost Agrofert. Z údaje uvedeného v obchodním rejstříku u společnosti Agrofert ze dne 3. 2. 2017 je patrné, že všech jejích 628 kmenových akcií je vloženo do svěřenských fondů AB private trust I a AB private trust II. Akcie vložil do svěřenských fondů Ing. Andrej Babiš, dosavadní jediný akcionář společnosti Agrofert, s čímž byl žalobce taktéž obeznámen.
33. Žalobce má skutečně pravdu, že v době uzavírání kupní smlouvy Ing. Babiš žádný podíl ve vybraném dodavateli neovládal. Vznikem svěřenského fondu vzniklo oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku, přičemž majetek ve svěřenském fondu není vlastnictvím správce, zakladatele, ani osoby, které má být ze svěřenského fondu plněno (obmyšlený). Toto však ani žalovaný netvrdil.

34. Žalobce namítá, že ustálený výklad majetku vloženého do svěřenského fondu přišel až s auditem provedeným Evropskou komisí. K tomu soud uvádí, že není podstatná povaha majetku ve svěřenských fondech, nýbrž fakt, že žalobce nevyhodnotil, že veřejný funkcionář (zakladatel i obmyslený) svěřenský fond využívá jako prostředek k ovládnutí korporace, která ve vybraném dodavateli vlastní podíl.
35. Žalobce zkoumal v průběhu zadání veřejné zakázky pouze přímou majetkovou účast veřejného funkcionáře, přičemž rezignoval na zkoumání jiného angažmá veřejného funkcionáře v souvislosti s dodavatelem, konkrétně na přítomnost rozhodujícího vlivu veřejného funkcionáře prostřednictvím svěřenského fondu, do něhož byla obchodní společnost vložena. Žalobce v žalobě ani v průběhu řízení před soudem netvrdil opak, pouze uvedl, že v době zadání veřejné zakázky neexistoval k této otázce žádný výklad. Tímto se však nemůže zbavit své povinnosti zadavatele.
36. K námitce, že v době výběrového řízení a uzavření kupní smlouvy neexistovalo žádné právně závazné rozhodnutí, na základě, kterého by žalobce mohl shledat porušení zákona o střetu zájmů, soud uvádí, že tato námitka není důvodná. Žalobce, jako zadavatel veřejné zakázky a příjemce dotace, má povinnost provést vlastní právní posouzení a je nutné odmítnout argumentaci žalobce, že by on sám nebyl povinen posoudit střet zájmů podle § 4b zákona o střetu zájmů (přiměřeně taktéž rozsudek zdejšího soudu ze dne 12. 4. 2021, čj. 18 A 6/2020-224, bod 47).
37. Zkoumání naplnění podmínek pro aplikaci § 4b zákona o střetu zájmů je výlučně v kompetenci zadavatelů, přičemž se nelze spolehnout pouze na formální ověření z veřejné evidence, ale je potřeba materiálně zkoumat znaky ovládnutí. Žalobce mohl využít kupř. institut přizvání odborníka podle § 42 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek či konzultaci se zprostředkujícím subjektem. Spolehl se však bez dalšího na čestné prohlášení dodavatele.
38. V Metodickém pokynu pro oblast zadávání zakázek v programovém období 2014-2020 je v bodě 8.3.5 písm. b) uvedeno, že *zadavatel může vyloučit účastníka pro nezpůsobilost, pokud prokáže, že došlo ke střetu zájmů a jiné opatření k nápravě, kromě zrušení výběrového řízení, není možné*. Není tedy pravdou, že by žalobce porušil zákon o veřejných zakázkách, pokud by dodavatele vyloučil z výběrového řízení na základě speciálního ustanovení v zákoně o střetu zájmů (shodně viz § 4b Zákaz účasti v zadávacích řízeních. In: Jantoš, M. a kol. *Zákon o střetu zájmů: Praktický komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer).
39. K žalobcem odkazovanému § 122 odst. 4 zákona o veřejných zakázkách soud obdobně jako žalovaný uvádí, že toto ustanovení se vztahuje na podlimitní a nadlimitní řízení, nikoliv na zakázky malého rozsahu zadávané na základě výjimky zakotvené v § 31 zákona o veřejných zakázkách. Zadavatel v případě zakázky malého rozsahu musí zjistit poměry ve společnosti jiným vhodným způsobem.
40. Žalobce dále uvedl, že § 122 odst. 4 zákona o veřejných zakázkách odkazoval tehdy na pojem skutečného majitele v zákoně č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, přičemž odkázal na § 9 odst. 2 tohoto zákona. K tomu soud uvádí, že již v době zadávacího řízení byl v tomto zákoně definován v § 4 odst. 4 písm. c) skutečný majitel tak, že se

pro účely tohoto zákona skutečným majitelem rozumí fyzická osoba, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právníce osobě, ve svěřenském fondu nebo v jiném právním uspořádání bez právní osobnosti. Má se za to, že při splnění podmínek podle věty první skutečným majitelem je

c) u nadace, ústavu, nadačního fondu, svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti fyzická osoba nebo skutečný majitel právnické osoby, která je v postavení

1. zakladatele,

2. svěřenského správce,

3. obmysleného,

(...)

Toto ustanovení představovalo plnou transpozici čl. 3 odst. 6 písm. b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu.

41. Pokud tedy žalobce chtěl odkazem na zákon č. 253/2008 Sb. prokázat, že v případě zakázky postupoval v ověřování skutečného majitele v souladu s tehdejší právní úpravou, nemůže tomu soud přisvědčit. Ustanovení § 4 odst. 4 písm. c) zákona č. 253/2008 Sb. mělo být pro žalobce návodem k tomu, aby se materiálně zabýval vykonáváním vlivu prostřednictvím svěřenského fondu. Zvláště pak ve chvíli, kdy, jak sám uvedl v námitkách proti neproplacení dotace na str. 3, věděl, že existuje veřejná debata o tom, že Ing. Andrej Babiš stále vykonává vliv ve společnosti Agrofert. Ze správního spisu nevyplývá a žalobce to ostatně ani netvrdil, že by se dožadoval informací o svěřenském fondu např. postupem podle § 65e odst. 3 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů. Žalobce měl od dodavatele pouze dokument s názvem „Výpis ze seznamu akcionářů společnosti Agrofert“ a již zmiňované čestné prohlášení. To nebylo pro posouzení dostatečné.
42. K námitce porušení legitimního očekávání soud uvádí, že se ztotožňuje s vyjádřením žalovaného, že kontrola předložené dokumentace provedená *ex ante* zprostředkujícím subjektem nemohla v žalobci založit legitimní očekávání, že mu budou prostředky vyplaceny. Jak správně uvedl žalovaný, ve stanovisku byl žalobce upozorňován, že předmětem kontroly není samotná způsobilost výdajů, a ze stanoviska ani nevyplývá, že by byla zakázka kontrolována z pohledu střetu zájmů ve smyslu § 4b zákona o střetu zájmů. Jednalo se (pouze) o kontrolu souladu předložené dokumentace s pravidly pro zadávání zakázek IROP a žalobci se v žádném případě nedostalo žádného ujištění, že mu všechny prostředky budou proplaceny.
43. Soud se ztotožňuje s odkazy žalobce na judikaturu soudů k otázce legitimního očekávání, avšak žalobce se nemůže dovolávat legitimního očekávání ve chvíli, kdy nárokové výdaje byly vyhodnoceny jako nezpůsobilé z důvodu jeho nezákonného postupu (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 18. 4. 2017, čj. 6 Afs 270/2015-48, č. 3579/2017 Sb. NSS, bod 32). V nyní projednávané věci došlo k negaci žalobcova právního nároku na již přiznanou (poskytnutou) dotaci na základě řízení o nevyplacení dotace dle § 14e rozpočtových pravidel, neboť žalovaný v napadeném rozhodnutí prokázal porušení právních předpisů a dotačních podmínek.
44. Soud se nemůže ztotožnit ani s námitkou, že dotace byla krácena na základě skutečností, které nastaly až po uzavření smlouvy s dodavatelem. Skutkový stav se nezměnil. V době uzavření smlouvy s dodavatelem byl Ing. Andrej Babiš veřejným funkcionářem a vykonával vliv na právnickou osobu, která vlastnila dodavatele, prostřednictvím svěřenského fondu. Fakt, že toto bylo odhaleno až administrativním ověřením žádosti o platbu, nemůže být vnímáno jako porušení zákazu retroaktivity, neboť vzhledem k financování *ex post* je způsobilost výdajů zjišťována následně. Právní úprava § 4b zákona o střetu zájmů se nezměnila.
45. V řízení podle § 14e rozpočtových pravidel byl žalovaný povinen s ohledem na veřejné subjektivní právo příjemce dotace (právo na obdržení finančních prostředků při dodržení stanovených podmínek) odůvodnit rozhodnutí konkrétním a prokázaným porušením právních předpisů, což v daném případě učinil. Nelze považovat za excesivní to, že podpůrně vyšel z prováděcího rozhodnutí, které bylo vydáno později na základě auditních zjištění, když popisuje skutkový stav k době, kdy byla uzavřena kupní smlouva s dodavatelem.
46. Audit provedený Evropskou komisí se totiž zabývá otázkou existence střetu zájmů v případě vztahu předsedy vlády Ing. Babiše a skupiny Agrofert, jejíž je dodavatel součástí, vč. výkladu pojmu ovládaná osoba ve smyslu § 4c zákona o střetu zájmů. Jak § 4b tak 4c zákona o střetu zájmů mají stejnou hypotézu, liší se pouze svojí dispoziční částí. Je tak možné závěr o vztahu ovládaní aplikovat i na hypotézu střetu zájmů uvedeného v § 4b.

47. Členské státy musí podle čl. 74 odst. 2 nařízení č. 1303/2013 zajistit účinné fungování systémů řízení a kontroly programů. Podle čl. 122 odst. 2 nařízení č. 1303/2013 jsou členské státy dále povinny předcházet nesrovnalostem, tj. postupovat i preventivně. Tato ustanovení mohou být jistě dotčena v situaci, kdy by měly být ze státního rozpočtu vynaloženy prostředky na dotaci, která je většinou hrazena z Evropského fondu regionálního rozvoje. Vzhledem k tomu, že financování operačních programů je závislé na následném financování ze strukturálních a investičních fondů EU, je zřejmé, že závěry unijních orgánů jsou pro žalovaného konečným důsledkem určující.

VII. Závěr a náklady řízení

48. Soud z uvedených důvodů neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
49. O nákladech řízení rozhodl soud výrokem II. podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný byl ve věci plně úspěšný, avšak nevznikly mu žádné náklady řízení nad rámec běžného výkonu úřední činnosti. Proto mu soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 10. září 2024

Mgr. Marek Bedřich v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje: Zuzana Fialková.